

ЮРИДИЧНИЙ АНАЛІЗ СУБ'ЄКТУ ТА СУБ'ЄКТИВНОЇ СТОРОНИ СКЛАДУ АДМІНІСТРАТИВНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ, ЩО ПОРУШУЮТЬ ПРАВО НА ОХОРОНУ ЗДОРОВ'Я ОСІБ З ІНВАЛІДНІСТЮ

LEGAL ANALYSIS OF THE SUBJECT AND THE SUBJECTIVE SIDE OF THE COMPOSITION OF ADMINISTRATIVE OFFENSES THAT VIOLATE THE RIGHT TO HEALTH OF PERSONS WITH DISABILITIES

Кожура Л.О., к.ю.н., доцент,
професор кафедри теорії та історії права

ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана»

У даній науковій статті розкрито зміст суб'єкта та суб'єктивної сторони адміністративних правопорушень, що порушують право на охорону здоров'я осіб з інвалідністю.

Адміністративне правопорушення, яке посягає на право на охорону здоров'я осіб з інвалідністю – це суспільно шкідливе, протиправне, винне діяння, яке посягає на життя та здоров'я осіб з інвалідністю і за яке законодавством передбачено застосування адміністративних стягнень.

Суб'єкт адміністративного проступку як елемент складу правопорушення – це особа, яка скоїла адміністративний проступок і яку на підставі чинного законодавства можна притягнути до адміністративної відповідальності. Окрім того, в розрізі аналізу даних адміністративних правопорушень варто говорити про наявність спеціального суб'єкта – фізичних осіб підприємницької діяльності та посадових осіб.

Законодавством передбачено, що суб'єктами адміністративної відповідальності за порушення права на охорону здоров'я осіб з інвалідністю є посадові особи.

Суб'єктами складу правопорушення, що посягають на суспільні відносини у сфері безпечності та якості харчових продуктів можуть бути:

1) загальний – фізична особа – осудна особа, яка досягла віку адміністративної відповідальності;

2) спеціальний – фізична особа підприємець – юридична особа – суб'єкт господарської діяльності, яка здійснює медичне обслуговування, забезпечує безперешкодний доступ до загально-доступних об'єктів, надає медичні, реабілітаційні та інші види послуг; посадові особи – уповноважені виконувати представницькі функції від імені органу, в якому вони працюють.

Ключові слова: право на соціальний захист, особа з інвалідністю, адміністративний примус, адміністративна відповідальність, заходи попередження, право.

This scientific article reveals the content of the subject and the subjective side of administrative offenses that violate the right to health of persons with disabilities.

An administrative offense that infringes on the right to health of persons with disabilities is a socially harmful, illegal, culpable act that encroaches on the life and health of persons with disabilities and for which the law provides for the application of administrative penalties.

The subject of an administrative misdemeanor as an element of the offense is a person who has committed an administrative misdemeanor and who can be held administratively liable under current law. In addition, in the context of the analysis of these administrative offenses, it is worth talking about the presence of a special entity – individuals in business and officials. The law stipulates that officials are subject to administrative liability for violating the right to health care for persons with disabilities.

The subjects of the offense, encroaching on public relations in the field of food safety and quality may be:

1) general – a natural person – a sane person who has reached the age of administrative responsibility;

2) special – a natural person entrepreneur – a legal entity – a business entity that provides medical care, provides unimpeded access to public facilities, provides medical, rehabilitation and other services; officials – authorized to perform representative functions on behalf of the body in which they work.

Key words: right to social protection, person with a disability, administrative coercion, administrative responsibility, preventive measures, law.

Підставою притягнення до адміністративної відповідальності є вчинення безпосередньо протиправного діяння у формі дії чи бездіяльності. Відсутність хоч одного елементу складу адміністративного правопорушення виключає настання адміністративної відповідальності.

Ст. 9 Кодексу України про адміністративні правопорушення визначено, що адміністративне правопорушення (проступок) – це протиправна, винна (умисна або необережна) дія чи бездіяльність, що посягає на громадський порядок, власність, права і свободи громадян, на встановлений порядок управління і за яку законом передбачено адміністративну відповідальність.

Розглянемо більш детально ознаки адміністративних правопорушень, що порушують право на охорону здоров'я осіб з інвалідністю.

Суб'єкт адміністративного проступку як елемент складу правопорушення – це особа, яка скоїла адміністративний проступок і яку на підставі чинного законодавства можна притягнути до адміністративної відповідальності. Окрім того, в розрізі аналізу даних адміністративних правопорушень варто говорити про наявність спеціального суб'єкта – фізичних осіб підприємницької діяльності та посадових осіб.

Відповідно до ст. 12 Кодексу України про адміністративні проступки, адміністративна відповідальність фізич-

них осіб може наставати лише з досягненням 16-річного віку на момент вчинення адміністративного правопорушення. Якщо особа вчинила адміністративний проступок у віці від 16 до 18 років, то справи про такі правопорушення розглядає тільки суд із застосуванням до правопорушника специфічних заходів виховного характеру, передбачених ст. 241 Кодексу України про адміністративні правопорушення [1].

Також законодавством передбачено, що суб'єктами адміністративної відповідальності за порушення права на охорону здоров'я осіб з інвалідністю є посадові особи. Так, ч. 9 ст. 19 Закону України «Про основи соціальної захищеності осіб з інвалідністю в Україні» визначено, що керівники підприємств, установ, організацій, у тому числі підприємств, організацій громадських організацій осіб з інвалідністю, фізичні особи, які використовують найману працю, у разі незабезпечення виконання нормативів робочих місць для працевлаштування осіб з інвалідністю, неподання Фонду соціального захисту інвалідів звіту про зайнятість та працевлаштування осіб з інвалідністю несуть відповідальність у встановленому законом порядку [2, Ст.19]. Склад даного правопорушення передбачає діяння у формі дії та бездіяльності спеціального суб'єкта. Ще одним прикладом відповідальності

посадових осіб щодо досліджуваного питання, є адміністративне правопорушення, що передбачено ст.17 Закону України «Про державну соціальну допомогу особам з інвалідністю з дитинства та дітям з інвалідністю» та полягає у несвочасній виплаті державної соціальної допомоги для осіб з інвалідністю.

Отже, суб'єктами складу правопорушення, що посягають на суспільні відносини у сфері безпечності та якості харчових продуктів можуть бути :

1) загальний – фізична особа – осудна особа, яка досягла віку адміністративної відповідальності;

2) спеціальний – фізична особа підприємця – юридична особа – суб'єкт господарської діяльності, яка здійснює медичне обслуговування, забезпечує безперешкодний доступ до загально-доступних об'єктів, надає медичні, реабілітаційні та інші види послуг; посадові особи – уповноважені виконувати представницькі функції від імені органу, в якому вони працюють.

Суб'єктивна сторона є обов'язковим елементом адміністративного правопорушення. Суб'єктивна сторона виражає психічне ставлення правопорушника до скоєного ним протиправного діяння. До ознак, що характеризують суб'єктивну сторону адміністративного правопорушення належать: вина, мотив і мета.

Як нами було зазначено вище вина виражається у формі умислу та необережності. Встановлення вини є головним завданням при аналізі суб'єктивної сторони правопорушення. Адміністративні правопорушення, які порушують право на охорону здоров'я осіб з інвалідністю є умисними діяннями.

Вину юридичної особи, наприклад, передача замовнику проектної документації для виконання будівельних робіт на об'єкті, розробленої з порушенням вимог законодавства, містобудівної документації, вихідних даних для проектування об'єктів, будівельних норм, стандартів і правил, у тому числі щодо створення безперешкодного життєвого середовища для осіб з обмеженими фізичними можливостями та інших маломобільних груп населення або здача та введення в експлуатацію об'єктів загального користування, які порушують вимоги щодо створення безперешкодного життєвого середовища для осіб з обмеженими фізичними можливостями та інших маломобільних груп населення потрібно розглядати як недокладення нею зусиль, які допускаються і вимагаються законодавством, для виконання покладених на неї обов'язків, за порушення яких передбачено адміністративну відповідальність, а також як невикористання наданих прав і можливостей для усунення причин адміністративного правопорушення [3, с. 18].

Ст.26 Закону України «Про реабілітацію осіб з інвалідністю» визначений склад адміністративного правопорушення. Суб'єктом вчинення якого є юридична особа – виробник (продавець) реалізації реабілітаційної продукції, яка не пройшла оцінку відповідності вимогам технічних регламентів або національних стандартів.

Разом з тим, проаналізувавши положення Закону України «Про реабілітацію осіб з інвалідністю» відзначимо, що реабілітація осіб з інвалідністю є прерогативним елементом права на здоров'я осіб з інвалідністю. Даним актом визначено засади надання медичних послуг та послуг реабілітації. Втім, Закон не визначає можливість несення відповідальності фізичних осіб та закладів реабілітації осіб з інвалідністю у разі ненадання чи надання неналежної якості, в даному випадку маємо на увазі, не відповідність реабілітаційних послуг індивідуальній програмі реабілітації реабілітаційних послуг

Саме тому, *пропонуємо доповнити Закон України «Про реабілітацію осіб з інвалідністю» ст. 45-1 «Ненадання чи надання реабілітаційних послуг, що не відповідають індивідуальній програмі реабілітації особи з інвалідністю, дітям з інвалідністю».*

Ще одним недоліком, на нашу думку, є неоднозначний підхід законодавця щодо розміру адміністративного стягнення у вигляді штрафу за однойменне адміністративне правопорушення визначене ч. 1 ст. 96-1 Кодексу України про адміністративні правопорушення та відповідно ст. 2 «Про відповідальність за правопорушення у сфері містобудівної діяльності». Так, ст. 96-1 Кодексу України про адміністративні правопорушення передбачає санкції за порушення законодавства під час планування і забудови території. Зазначається, що передача замовнику проектної документації для виконання будівельних робіт на об'єкті, розробленої з порушенням вимог законодавства, будівельних норм, державних стандартів і правил, у тому числі щодо створення безперешкодного життєвого середовища для осіб з обмеженими фізичними можливостями та інших маломобільних груп населення – тягнуть за собою накладення штрафу від дев'ятисот до однієї тисячі неоподатковуваних мінімумів доходів громадян (тобто від 15 300 до 17 000 гривень). Тоді ж як ст. 2 Закону України «Про відповідальність за правопорушення у сфері містобудівної діяльності» передбачає, що суб'єкти містобудування, які здійснюють проектування об'єктів, експертизу проектів будівництва, несуть відповідальність у вигляді штрафу за передачу замовнику проектної документації для виконання будівельних робіт на об'єкті будівництва, розробленої з порушенням вимог законодавства, містобудівної документації, вихідних даних для проектування об'єктів містобудування, будівельних норм, державних стандартів і правил, у тому числі за нестворення безперешкодного життєвого середовища для осіб з обмеженими фізичними можливостями та інших маломобільних груп населення, незабезпечення приладами обліку води і теплової енергії, а також за зниження класу наслідків (відповідальності) об'єкта будівництва: проектна організація – у розмірі дев'яноста прожиткових мінімумів для працездатних осіб (близько 180000 грн.); експертна організація – у розмірі вісімнадцяти прожиткових мінімумів для працездатних осіб (близько 36000 грн.).

На нашу думку, неоднозначність законодавця в підході до визначення розміру адміністративного стягнення за зазначене правопорушення спричиняє колізію та неоднозначність притягнення винної особи до адміністративної відповідальності. *Саме тому, пропонуємо гармонізувати та стандартизувати положення санкції ст. 96-1 Кодексу України про адміністративні правопорушення та ст. 2 «Про відповідальність за правопорушення у сфері містобудівної діяльності» в частині розміру штрафу.*

Також відзначимо, що ч.2 ст.96-1 Кодексу передбачено вчинення того самого діяння, але повторно. Повторність є ознакою, яка обтяжує обтяжують відповідальність за адміністративне правопорушення. Однак, санкція ч.2 ст. 96-1 Кодексу передбачає розмір штрафу меншим, ніж санкція ч.1 ст.96-1 Кодексу, що на нашу думку, є неправильним та суперечить правилам юридичної техніки. *Саме тому, вважаємо, що розмір санкції ч.2 ст.96-1 Кодексу повинен бути більшим, ніж розмір ч.1 ст.96-1 Кодексу, адже повторне вчинення даного правопорушення свідчить про прямий умисел правопорушника та байдужість до настання шкідливих наслідків та ігнорування приписів даної адміністративно-правової норми.*

Насамкінець слід зауважити, що жоден спеціальний закон, який регулює тією чи іншою мірою правопорядок у сфері охорони здоров'я осіб з інвалідністю, не містить нор, які б чітко встановлювали відповідальність за порушення, які посягають на відповідне право осіб з інвалідністю. Тому вважаємо, за необхідне покласти на Кабінет Міністрів України завдання щодо розробки проектів законів України щодо посилення відповідальності за порушення прав осіб з інвалідністю загалом та права на охорону здоров'я зокрема. А саме за: незабезпечення

передбачених законодавством умов для доступу осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення до об'єктів фізичного оточення, у тому числі медичних закладів; незабезпечення передбачених законодавством умов для доступу осіб з інвалідністю до охорони

здоров'я; незабезпечення передбачених законодавством умов для доступу осіб з інвалідністю з порушенням зору та слуху до офіційних веб-сайтів органів державної влади та місцевого самоврядування, державних та комунальних підприємств, установ та організацій тощо.

ЛІТЕРАТУРА

1. Кодекс України про адміністративні правопорушення: Закон Верховної Ради Української РСР від 7 грудня 1984 року № 8073-Х. *Відомості Верховної Ради Української РСР* 1984. Додаток до № 51. Ст.1122.
2. Про основи соціальної захищеності осіб з інвалідністю в Україні: Закон України від 21 березня 1991 року № 875-XII. *Відомості Верховної Ради УРСР*, 1991. № 21. Ст. 252.
3. Розова С. С. Классификационная проблема в современной науке. Новосибирск: Наука, 1986. 224 с.